

Tax Policy Journal

Tax Policy Bureau , Fiscal Policy Office

Edition 1 , Volume 39

November 2016

Ways to be Green

หนึ่งในเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2559 – 2564) คือ การเพิ่มพื้นที่ป่าให้มีสัดส่วนร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ หรือประมาณ 26 ล้านไร่ ปัจจุบันพบว่าภาครัฐสามารถเพิ่มพื้นที่ป่าได้ประมาณ 50,000 ไร่ต่อปี การเพิ่มพื้นที่ป่าตามเป้าหมายจึงเป็นไปได้ยาก หากอาศัยความสามารถของภาครัฐ แต่เพียงฝ่ายเดียว ความร่วมมือจากภาคเอกชนและประชาชนทั่วไป จึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

ที่มา: <https://sites.google.com/site/attractions01/neuxha-bth-relyn/6-thraphyagr-pa-mi>

การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเพื่อกระตุ้นและจูงใจทุกภาคส่วนในการปลูกป่าเป็นหนึ่งในเครื่องมือทางการคลังที่สามารถกระทำได้และได้เคยกระทำมาแล้วในอดีต โดยภาครัฐเคยออกพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร ฉบับที่ 317 (พ.ศ. 2541)

และฉบับที่ 423 (พ.ศ. 2547) ให้ยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับกรณีที่มีการบริจาคหรือเข้าร่วมโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสทรงครองราชย์ปีที่ 50 ใน พ.ศ. 2540 - 2545 (ฉบับที่ 317) และ พ.ศ. 2546 - 2550 (ฉบับที่ 423)

ทั้งนี้ จากการศึกษาเพิ่มเติมพบว่า แนวทางเพื่อการเพิ่มพื้นที่ป่าสามารถกระทำได้อีกหลายช่องทาง ซึ่งอาจแบ่งเป็น 3 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. มาตรการทางการคลัง

1.1 การใช้มาตรการทางภาษี

1) การเพิ่มพื้นที่ป่าผ่าน การทำงานของภาษีที่ดินและ สิ่งปลูกสร้าง

การทำงานของภาษีประเภทนี้จะเป็นการจัดเก็บภาษีในอัตราที่แตกต่างกัน โดยที่ดินที่ถูกใช้เพื่อการปลูกป่าจะมีอัตราภาษีที่ต่ำกว่าการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อวัตถุประสงค์อื่น เช่น พื้นที่รกร้างว่างเปล่า ที่พักอาศัย โรงงานอุตสาหกรรม เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น และด้วยอัตราการจัดเก็บภาษี

Inside This Issue

••

World Taxation in Brief

Ways to be Green

โดย นางสาวภารดี นาคสาย

เศรษฐกรปฏิบัติการ

สำนักนโยบายภาษี

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

History of Thai Taxation

ย้อนอดีตภาษีไทย :

ภาษีไม้ต่าง ๆ

โดย นางสาววันทนา ใสสะอาด

เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ

สำนักนโยบายภาษี

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

*ผู้เขียนขอขอบคุณ

นางสาวสุมาลี สติชัยเจริญ

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายภาษี

สำหรับข้อแนะนำ

ที่แตกต่างกันนี้เองจะทำให้ผู้ถือครองที่ดินพิจารณาปรับรูปแบบการใช้งานที่ดิน และสามารถนำไปสู่การเพิ่มพื้นที่สีเขียวได้ โดยสามารถบังคับใช้

เป็นการทั่วไป คือ บังคับใช้ทั่วประเทศ หรือบังคับใช้ตามประเภทโครงการที่จัดตั้งขึ้นมาเป็นการเฉพาะ เช่น การดำเนินโครงการ Managed Forest Tax Incentive Program (MFTIP) ของรัฐออนตาริโอ ประเทศแคนาดา (Ministry of Natural Resources and Forestry, 2014) ซึ่งจะคิดอัตราภาษีพื้นที่ที่มีการปลูกป่าเพียงร้อยละ 25 ของอัตราภาษีที่ดินที่ท้องถิ่นจัดเก็บอยู่ (Municipal Tax Rate) โครงการ Ohio Forest Tax Law (OFTL) ของรัฐโอไฮโอ ประเทศสหรัฐอเมริกา (Hanley) ที่จะเก็บภาษีท้องถิ่นเพียงร้อยละ 50 ของอัตราภาษีปกติ หากที่ดินนั้นใช้ในการปลูกต้นไม้ เป็นต้น

2) การเพิ่มพื้นที่ป่าผ่านการขอคืนค่าใช้จ่ายในการปลูก หรือการให้สิทธิในการหักลดหย่อนภาษี

การขอคืนค่าใช้จ่ายในการปลูกต้นไม้ หรือการนำค่าใช้จ่ายในการปลูกมาหักค่าใช้จ่ายและหักลดหย่อนภาษีเป็นอีกรูปแบบการดำเนินการทางภาษีที่กระทำได้ เช่น โครงการ Wisconsin Forest Landowner Grant Program (WFLGO) ประเทศสหรัฐอเมริกา (Wisconsin Department of Natural Resources, 2015) ให้สิทธิในการชดเชยค่าใช้จ่ายได้ไม่เกินร้อยละ 50 โครงการ The North Carolina Forest Development Program

(FDP) (Robert E. Bardon) สามารถยื่นขอคืนเงินได้สูงถึงร้อยละ 60 ของค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการเพาะปลูกและดูแลรักษาพืชจำพวกไม้เนื้อแข็ง และพืชในตระกูลที่เกิดในพื้นที่ชุ่มน้ำ โครงการ Federal Reforestation Deduction and Amortization (Center) เปิดโอกาสให้เจ้าของพื้นที่สามารถหักลดหย่อนค่าใช้จ่ายในการปลูกและดูแลต้นไม้ได้สูงสุด 10,000 ดอลลาร์สหรัฐ เป็นต้น

1.2 การให้เงินอุดหนุนโดยรัฐ

ประเทศนิวซีแลนด์เป็นตัวอย่างของการให้เงินอุดหนุนเพื่อการดำเนินการปลูกป่าผ่านโครงการ Afforestation Grant Scheme (AGS) โดยผู้เข้าร่วมโครงการจะได้รับเงินเพื่อสนับสนุนการปลูกป่าและการดูแลป่าเป็นรายปี และจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการอย่างเคร่งครัด (Ministry for Primary Industries, 2016)

2. มาตรการทางการเงิน

พันธบัตรป่าไม้เป็นกระบวนการหารายได้ผ่านการออกพันธบัตรหรือตั๋วเงินประเภทต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการปลูกและดูแลป่า มีการดำเนินการและศึกษาแล้วในบางประเทศ เช่น ในประเทศชิลี สถาบัน Sociedad Inversora Forestal (SIF) ได้ออกพันธบัตรป่าไม้ในปี พ.ศ. 2545 โดยมีการทำสัญญา

กับบริษัททำไม้รายใหญ่ในประเทศ เพื่อดูแลเรื่องการปลูก ดูแล การเก็บเกี่ยวผลผลิตจากป่า รวมไปถึงรับซื้อไม้จากภาคเอกชนที่มีการทำสัญญาไว้ (Ossa, 2002) ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศบราซิลเป็นประเทศที่มีการศึกษาเรื่องการพัฒนาพันธบัตรป่าไม้ โดยผลการศึกษานี้ได้แสดงให้เห็นรูปแบบการดำเนินการที่มีความหลากหลาย (มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2558) เป็นต้น ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มี การดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม แต่ได้มีการศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการดำเนินการ และเพิ่มการดูแลประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ร่วมด้วย (มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2558)

3. มาตรการสร้างความร่วมมือและความเชื่อมโยงทางนโยบาย

3.1 การเพิ่มพื้นที่ป่าผ่านการบริจาคหรือเข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร

การรับบริจาคหรือการเป็นอาสาสมัครเพื่อการปลูกป่าเป็นกิจกรรมที่มีการดำเนินการในหลายประเทศ ทั้งที่อยู่ในรูปการทำงานด้านป่าไม้โดยตรง และที่อยู่ในรูปการแสดงความรักนิยมนับถือสังคมของหน่วยงานเอกชนต่าง ๆ

ทั้งนี้ ในเวทีระดับโลก โครงการ Billion Tree Campaign หรือการปลูกต้นไม้หนึ่งล้านล้านต้น

ภายในปี ค.ศ. 2020 (Planet) เป็นโครงการที่เป็นที่รู้จัก มีผู้เข้าร่วมโครงการจากหลากหลายประเทศ และได้รับการสนับสนุนจากองค์การสหประชาชาติ (The United Nations Environment Program (UNEP)) โดยบุคคล องค์กร หรือประเทศที่สนใจสามารถมีส่วนร่วมได้ด้วยการบริจาคเงิน หรือลงทะเบียนแสดงความจำนงและลงมือปลูกต้นไม้ และดูแลต้นไม้เหล่านั้นด้วยตัวเอง ซึ่งโครงการระบุไว้ว่าคุณควรปลูกต้นไม้อย่างน้อยคนละ 150 ต้น

ที่มา: <http://www.un.org/climatechange/blog/2014/08/plant-planet-billion-tree-campaign/>

3.2 การเพิ่มพื้นที่ป่าผ่านการเชื่อมโยงนโยบายด้านการปลูกป่าเข้ากับนโยบายอื่นที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดนี้เป็นการเชื่อมโยงงานด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะพื้นที่ป่า เข้ากับนโยบายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยมีตัวอย่างของประเทศสวีเดน (Stockholm International Water Institute, 2015) ที่เคยประสบปัญหาการสูญเสียพื้นที่ป่า และเมื่อการเพิ่ม

พื้นที่ป่าประสบผลสำเร็จผ่านนโยบาย Forest Restoration แล้ว จึงเกิดการพัฒนาไปสู่โครงการ Forest Landscape Restoration ซึ่งเป็นการผูกโยงการมีอยู่ของป่าเข้ากับทรัพยากรหรือแนวคิดอื่นเพื่อให้เกิดการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน เช่น แนวคิดเรื่องน้ำ โลกร้อน ความหลากหลายทางชีวภาพ ความต้องการของสังคม เป็นต้น

ที่มา: <http://www.thaipoe.com/fiction/12142>

สามรูปแบบที่นำเสนอข้างต้น

เป็นตัวอย่างเพื่อแสดงให้เห็นว่าการให้สิทธิในการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีมีใช้ทางเลือกเดียวที่มีส่วนในการเพิ่มพื้นที่ป่า ทั้ง 3 รูปแบบที่กล่าวไปก็ดี หรืออีกหลายรูปแบบที่ยังมิได้ถูกกล่าวถึงในงานเขียนนี้ก็ดี เช่น แนวคิดเรื่องการทำคาร์บอนเครดิต ในภาคป่าไม้ การเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมจากผู้ได้รับประโยชน์จากป่าเพื่อนำมาสนับสนุนการปลูกป่า เป็นต้น ล้วนนำมาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของสังคมไทยได้ทั้งสิ้น ประเด็นสำคัญจึงอยู่ที่ว่าความตระหนักในประเด็นปัญหาเรื่องการลดลงของพื้นที่ป่าและประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น น้ำท่วม การบุกรุกพื้นที่ป่าของรัฐ

เป็นต้น จะมากพอที่จะนำมาสู่การลงมือปฏิบัติได้หรือไม่

“since a BIG tree takes time...the Faster, The Better”

บรรณานุกรม

- Canada Ministry of Natural Resources and Forestry Ministry of Natural Resources and Forestry, Canada [ออนไลน์] // Ministry of Natural Resources and Forestry, Canada. - Ministry of Natural Resources and Forestry, Canada, 11 09 2014. - 16 11 2016. - <https://www.ontario.ca/document/managed-forest-tax-incentive-program-guide>.
- Conservation Tax Center Conservation Tax Center [ออนไลน์] // Conservation Tax Center. - Conservation Tax Center. - 16 11 2016. - <http://www.conservationtaxcenter.org/article/Misc-Legal-and-Tax-Articles/Tax-Guides/Federal-Reforestation-Deduction-and-Amortization/2544>.
- Felipe Ossa Asset Securitization Report [ออนไลน์] // Asset Securitization Report. - Asset Securitization Report, 09 09 2002. - 16 11 2016. - http://www.asreport.com/issues/2002_37/164018-1.html.
- New Zealand Ministry for Primary Industries Ministry for Primary Industries, New Zealand [ออนไลน์] // Ministry for Primary Industries, New Zealand. - Ministry for Primary Industries, New Zealand, 11 10 2016. - 16 11 2016. - <https://www.mpi.govt.nz/funding-and-programmes/forestry/afforestation-grant-scheme/>.
- Plant for the Planet Plant for the Planet [ออนไลน์] // Plant for the Planet. - Plant for the Planet. - 16 11 2016. - <http://www.plant-for-the-planet.org/en/treecounter/our-target>.
- Rick A. Hamilton Robert E. Bardone Woodland Owner Notes [ออนไลน์] // Woodland Owner Notes. - Stewardship Forest. - 16 11 2016. - <https://content.ces.ncsu.edu/financial-incentives-for-forest-management>.
- SIWI Stockholm International Water Institute Water, forests, people - building resilient landscapes [รายงาน]. - Stockholm : 2015, 2015.
- Terence E. Hanley Ohio Woodland Property Tax Programs [รายงาน]. - Ohio, USA : [ไม่ปรากฏผู้แต่ง].
- USA Wisconsin Department of Natural Resources Wisconsin Department of Natural Resources, USA [ออนไลน์] // Wisconsin Department of Natural Resources, USA. - Wisconsin Department of Natural Resources, USA, 15 11 2015. - 16 11 2016. - <http://dnr.wi.gov/Aid/ForestLandowner.html>.
- กรมสรรพากร กรมสรรพากร [ออนไลน์] // กรมสรรพากร. - กรมสรรพากร, 07 08 2014. - 16 11 2016. - <http://www.rd.go.th/publish/2795.0.html>.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย แนวทางการศึกษารูปแบบและการดำเนินการของพันธบัตรป่าไม้ สำหรับประเทศไทย [รายงาน]. - กรุงเทพฯ : 2558, 2558.

ย่อนอดัดภาษาไทย

ภาษีไม้ต่าง ๆ

ภาษีไม้จัดเป็นภาษีที่เก็บจากทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ ภาษีไม้เริ่มมีการเก็บภาษีในสมัยรัชกาลที่ 3 นอกจากภาษีซุงยังมีการเก็บภาษีไม้อื่น ๆ ภาษีไม้ชนิดแรก คือ ภาษีไม้แดง อัตราที่เก็บมีทั้งเก็บ 10 ลด 1 จากผู้นำสินค้าไม้แดงล่องผ่านด่านและเก็บจากผู้ซื้อลงสำเภาซึ่งเก็บเป็นหาบ ๆ ละ 50 สตางค์ นอกจากภาษีไม้แดงยังมีภาษีไม้คำ เก็บจากผู้ซื้อลงสำเภาในอัตราหาบละ 1 บาท 25 สตางค์ ส่วนภาษีกระดาน ไม้ประดู่ในสมัยรัชกาลที่ 3 รัฐบาลให้เก็บภาษีแก่ผู้ล่องไปขายแผ่นละ 50 สตางค์ ภาษีไม้ไผ่สีสุก ให้เก็บเป็น 2 กอต่อเฟื้อง ภาษีไม้ไผ่ป่าและไม้รวกเก็บแก่ผู้ล่องไปขาย

http://www.adsow.net/storage/content_image/69/340493/340493_2_1677648305.jpg

10 ชัก 1 นอกจากนี้ภาษีเปลือกโปลง ภาษีเสาก็กจัดอยู่ในประเภทภาษีไม้ พิกัดอัตราของภาษีเสาก็กเก็บจากผู้ล่องผ่านด่านไปขาย 10 ลด 1 ส่วนภาษีเปลือกโปลงเก็บเป็นหาบ ๆ ละ 35 สตางค์ ส่วนภาษีมาดเรือโกลนเก็บร้อยละ 9

ภาษีไม้ต่าง ๆ ที่กล่าวชื่อมานี้ อยู่ในหน้าที่จัดเก็บของหน่วยงานต่าง ๆ กันไป และการจัดเก็บอยู่ในลักษณะของการผูกขาดภาษีโดยเอกชน เอกชนผู้ใดประมูลแข่งขันได้ จะได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าภาษีจัดเก็บ ไม้ชนิดนั้น ๆ ภาษีไม้ที่อยู่ในหน้าที่กรมมหาดไทย ได้แก่ ภาษีไม้ไผ่สีสุก ในหน้าที่กรมท่ากลาง ได้แก่ ภาษีไม้ไผ่ป่า ภาษีไม้กระดานประดู่ ในหน้าที่กรมท่าซ้าย ได้แก่ ไม้คำ ไม้แดง ไม้รวก ในหน้าที่กรมพระคลังมหาสมบัติ ได้แก่ ภาษีเสา หน่วยงานเหล่านี้ทำหน้าที่จัดเก็บเรื่อยมาจนถึงรัชกาลที่ 5 จนกระทั่งรัฐจัดตั้งหอรัษฎากรพิพัฒน์ขึ้นในปี

พ.ศ. 2416 และในปี พ.ศ. 2417 มีการปรับปรุงแก้ไขพิกัดภาษีไม้ พิกัดอัตราใหม่เก็บเฉพาะไม้ที่เจ้าของผู้ขายล่องผ่านด่านที่รัฐบาลตั้งขึ้น เพื่อทำหน้าที่เก็บภาษีพิกัดที่เปลี่ยนใหม่ มีดังนี้ ภาษีไม้คำเก็บตามน้ำหนักหาบละ 25 สตางค์ ไม้แดงหาบละ 50 สตางค์ ภาษีไม้กระดานประดู่หาบละ 50 สตางค์ ภาษีไม้รวกเก็บร้อยละ 10 ภาษีไม้ไผ่สีสุกเก็บร้อยละ 10 ไม้ไผ่ป่าร้อยละ 10 ภาษีเสาก็กร้อยละ 10 ภาษีมาดเรือโกลนเก็บร้อยละ 9

<http://botanykus.weebly.com/uploads/6/1/0/0/6100104/9797642.jpg?403>

การปรับปรุงพิกัดอัตราใหม่นี้
เป็นความพยายามประการหนึ่ง
ของรัฐที่จะลดวิธีการเก็บภาษีอากร
ผูกขาดมาเป็นรัฐจัดเก็บเองโดย
เจ้าหน้าที่ของรัฐ และเพื่อให้การ
จัดเก็บได้ง่ายขึ้นจึงตั้งด่านภาษีไม้
สำหรับเก็บภาษีภายในได้สะดวก
ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2417 ปีเดียวกัน
ได้มีประกาศออกมาฉบับหนึ่ง คือ
ประกาศพระบรมราชโองการ
ว่าด้วยการเก็บภาษีไม้ขนสักและ
ไม้กระยาเลย

http://pr.prd.go.th/mukdahan/images/article/news4729/n20140527102504_66251.jpg

ประกาศฉบับนี้มีผลถึงการเก็บภาษี
ไม้ต่าง ๆ ดังรายชื่อที่กล่าวนามมา
ข้างต้น สำคัญสำคัญของประกาศ
ฉบับนี้ ระบุให้เพิ่มด่านเก็บภาษีไม้
จากที่เคยมีแต่ที่เมืองไชยนาท
กระจายไปอยู่ที่เมืองกาญจนบุรี
ทางหนึ่ง และย้ำให้ผู้ล่องไม้ให้ทราบ
ว่า ต้องแจ้งแก่เจ้าภาษีหรือเจ้าหน้าที่
ด่านภาษีทุกครั้งที่น่าไม้ล่องผ่านมา
ทั้งนี้ เพื่อมิให้ผลประโยชน์ที่ได้จาก
ภาษีไม้ต้องเสียไป

การเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้ภาษีไม้
เหล่านั่นโอนมาขึ้นสังกัดกรมสรรพ
ภาษีในปี พ.ศ. 2439 รัฐบาลตั้ง
กรมป่าไม้ขึ้นมาครั้งแรก กรมนี้
อยู่ในบังคับบัญชากรมมหาดไทย
แต่แรกเริ่ม ในปี พ.ศ. 2468 โอนไป
ขึ้นกับกระทรวงเกษตรธิการ

ในปี พ.ศ. 2467 กระทรวงเกษตรธิการ
ได้จัดให้มีการเปลี่ยนแปลงการเก็บ
ภาษีไม้จากภาษีผ่านด่านมาเป็น
เสียค่าภาคหลวงแทน พิกัดที่
เปลี่ยนแปลงใหม่นี้ใช้มาตลอด
แม้ภายหลังกรมป่าไม้จะย้ายกลับไป
ขึ้นกับกระทรวงมหาดไทย ตั้งแต่ปี
พ.ศ. 2477 ➡

เรียบเรียงโดย นางสาววันทนา ไสสอาด

จาก รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ . 2528. ภาษีอากรในประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทย: คลังข้อมูลและบทสำรวจทางวิชาการ.
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 157 - 159.

Tax Policy Journal เป็นวารสารที่จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านนโยบายภาษีอากรของไทยและต่างประเทศ
จัดทำโดย สำนักนโยบายภาษี สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง
สนใจรับวารสารทางอีเมล หรือมีข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ โปรดติดต่อบรรณาธิการ นางสาววันทนา ไสสอาด โทร. 0 2273 9020
ต่อ 3516 หรือ E-mail : wantana@fpo.go.th